

scilicet igne, et aqua, non remanebit forma substantialis eorum, sed mutabuntur ad formam coeli: et sic tria elementa, aër scilicet, ignis, et aqua, *coelum* dicentur; quamvis aër retineat formam substantialem eandem, quam nunc habet, quia nunc etiam *coelum* dicitur: unde etiam Apoc. 21. non fit mentio nisi de coelo, et terra: *Vidi*, inquit, *coelum novum, et terram novam*. Sed haec opinio est omnino absurda; repugnat enim et philosophiae, secundum quam poni non potest, quod corpora inferiora sint in potentia ad formam coeli, cum nec materiam habeant communem, nec contrarietatem ad invicem: et etiam theologiae, quia secundum hanc positionem non salvabitur perfectio universi cum integritate suarum partium, duobus elementis sublati: unde per hoc quod dicitur *coelum*, intelligitur quintum corpus; omnia vero elementa intelliguntur per *terram*, sicut in Psal. 148.: *Laudate Dominum de terra*, et sequitur: *Ignis, grando, nix, glacies*, etc. Et ideo alii dicunt quod omnia elementa manebunt secundum substantiam; sed qualitates activae, et passivae ab eis removebuntur: sicut etiam ponunt, quod in corpore mixto elementa salvantur secundum suas formas substantiales, sine hoc quod proprias qualitates habeant, cum sint ad medium reductae; medium autem neutrum extremorum est: et huic etiam videtur consonare, quod Aug. dicit 20. de Civ. Dei (*cap. 16. in med.*): « Non ista conflagratione mundana elementorum corruptibilium qualitates, quae corporibus nostris corruptibilibus congruebant, ardendo penitus interibunt; atque ipsa substantia eas qualitates habebit, quae corporibus immortalibus mirabili mutatione conveniant ». Sed istud non videtur probabile, quia cum qualitates propriae elementorum sint effectus formarum substantialium, non videtur quod formis substantialibus manentibus, qualitates praedictae possint mutari, nisi per actionem violentam ad tempus; sicut in aqua calefacta videmus, quod ex vi suae speciei frigiditatem recuperat, quam per actionem ignis amisit, dummodo species aquae remaneat; et praeterea ipsae qualitates elementares sunt de perfectione secunda elementorum, sicut propriae passiones eorum; nec est probabile, quod in illa finali consummatione aliquid perfectionis naturalis ab elementis tollatur. Et ideo videtur dicendum, quod manebunt elementa quantum ad substantiam, et qualitates eorum proprias, sed purgabuntur ab infectione, quam ex peccatis hominum contraxerunt, et ab impuritate, quae per actionem, et passionem mutua in eis accidit; quia jam cessante motu primi mobilis, in inferioribus elementis mutua actio, et passio esse non poterit: et hoc August. (*loc. cit.*) appellat « qualitates corruptibilium elementorum », scilicet innaturales dispositiones eorum secundum quas corruptioni appropinquant.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod ignis ille dicitur quatuor elementa absumere, in quantum ea aliquo modo purgabit: quod autem sequitur, quod « duo ex toto consumet », non est intelligendum, quod duo elementa secundum substantiam destruantur, sed quia duo magis removebuntur a proprietate, quam nunc habent: quae quidem duo a quibusdam esse dicuntur ignis, et aqua, quae maxime excedunt in qualitatibus activis, scilicet calore, et frigore, quae sunt maxime corruptionis principia in aliis corporibus; et quia tunc non erit actio ignis, et aquae, quae sunt maxime activa, maxime immutari videbuntur a virtute, quam nunc habent. Alii vero dicunt, haec duo esse aërem, et aquam, propter varios motus istorum duorum elementorum, quos consequuntur ex motu corporum coelestium; et quia isti motus non erunt (sicut fluxus, et refluxus maris, et commotione ventorum, et hujusmodi), ideo illa elementa maxime mutabuntur a proprietate, quam nunc habent.

AD SECUNDUM dicendum, quod, sicut dicit August. 20. de Civ. Dei (*cap. 16. in fin.*), « cum dicitur: *Et mare jam non est*, per mare potest intelligi praesens saeculum de quo ante dixerat: *Mare dedit mortuos, qui in eo erant* ». Si tamen mare ad literam referamus, tunc est dicendum, quod in mari duo intelliguntur, scilicet *substantia* aquarum, et earum *dispositio* quantum ad salsedinem, et commotiones fluctuum; et quantum ad hoc secundum mare non remanebit; remanebit autem quantum ad primum.

AD TERTIUM dicendum, quod ignis ille non aget nisi ut instrumentum providentiae, et virtutis divinae; unde non aget in alia elementa usque ad eorum consumptionem, sed solum usque ad purgationem; nec oportet, quod illud quod efficitur materia ignis, totaliter a specie propria corrumpatur; sicut patet in ferro ignito, quod a loco ignitionis remotum ex virtute speciei remanentis ad proprium statum, et pristinum redit: et ita etiam erit de elementis per ignem purgatis.

AD QUARTUM dicendum, quod in partibus elementorum non debet considerari solum quid congruat alicui parti secundum se acceptae, sed etiam quid congruat secundum ordinem ad totum: dico ergo, quod quamvis aqua esset nobilior, si haberet formam ignis, et similiter terra, et aër; universum tamen esset imperfectius, si tota elementorum materia formam ignis assumeret.

ARTICULUS VI.

328

UTRUM OMNIA ELEMENTA PER ILLUM IGNEM PURGABUNTUR.

AD SEXTUM sic proceditur. Videtur, quod nec omnia elementa per illum ignem purgabuntur, quia ignis ille, ut jam dictum est (*art. 3. huj. q.*), non ascendet, nisi quantum ascendit aqua diluvii: sed aqua diluvii non pervenit usque ad sphaeram ignis; ergo nec per ultimam purgationem elementum ignis purgabitur.

2. PRAETEREA. Apoc. 21. super illud: *Vidi coelum novum*, etc. dicit Gloss. (*ordin.*): « Immutatio aëris, et terrae dubitabile non est quin per ignem fiet; sed de aqua dubitatur, nam purgationem in se ipsa habere creditur »; ergo ad minus non est certum, quod omnia elementa purgabuntur.

3. PRAETEREA. Locus, qui est perpetuae infectionis, nunquam purgatur: sed in inferno erit perpetua infectio; cum ergo infernus intra elementa collocetur, videtur quod elementa non totaliter purgabuntur.

4. PRAETEREA. Paradisus terrestris in terra continetur: sed ille non purgabitur per ignem, quia etiam nec aquae diluvii illuc ascenderunt, ut Beda dicit (*commentar. in Exod. cap. 5. ad fin. et hab. in Gloss. ordin. sup. illud Gen. 2.: Plantaverat autem Deus*), et habetur in 2. Sentent. (*Dist. 7.*); ergo videtur, quod non omnia elementa totaliter purgabuntur.

SED CONTRA est Gloss. supra inducta (*art. praec. arg. 1.*), quae habetur 2. Petr. ult. quod « quatuor elementa ignis ille absumet ».

RESPONDEO dicendum, quod quidam dicunt, quod ille ignis ascendet usque ad summitatem spatii continentis quatuor elementa; ut sic elementa totaliter purgantur et ab infectione peccati, quo etiam superiores partes elementorum sunt infectae (ut patet per fumum idololatriae superiora inficiens), et etiam a corruptione, quia elementa secundum omnes partes sui corruptibilia sunt. Sed haec opinio repugnat auctoritati Scripturae, quia 2. Petr. 3.

2. PRAETEREA. Si dicatur, quod consumet malorum corpora, in quantum ea resolvet in cinerem; contra: Sicut corpora malorum, ita et bonorum in cinerem resolventur; hoc enim est Christi solius privilegium, ut caro ejus non videat corruptionem; ergo etiam bonis tunc repertis erit consumptio.

3. PRAETEREA. Infectio peccati magis abundat in elementis, secundum quod veniunt ad compositionem humani corporis, in quo est corruptio foenitit, etiam quantum ad bonos, quam in elementis extra corpus humanum existentibus: sed elementa extra corpus humanum existentia purgabuntur propter peccati infectionem; ergo multo fortius oportet per ignem purgari elementa in corporibus humanis existentia, sive bonorum, sive malorum, et ita oportet utrorumque corpora resolvi.

4. PRAETEREA. Quamdiu status viae durat, elementa similiter agunt in bonos, et in malos: sed adhuc durabit status hujus viae in illa conflagratione; quia post statum hujus viae non erit mors naturalis, quae tamen per illam conflagrationem causabitur; ergo ille ignis aequaliter aget in bonos, et in malos; et ita non videtur, quod sit aliqua discretio inter eos quantum ad effectum illius ignis suscipiendum, sicut in litera ponitur (*loc. cit.*).

5. PRAETEREA. Illa conflagratio quasi in momento perficietur: sed multi inveniuntur vivi, in quibus erunt multa purgabilia; ergo illa conflagratio non sufficiet ad eorum purgationem.

RESPONDEO dicendum, quod ignis ille finalis conflagrationis, quantum ad hoc quod iudicium praecedet, aget ut instrumentum divinae justitiae, et iterum per virtutem naturalem ignis: quantum ergo pertinet ad virtutem naturalem ipsius, similiter aget in malos, et bonos, qui vivi reperientur, utrorumque corpora in cinerem resolvendo; in quantum vero aget ut instrumentum divinae justitiae, diversimode aget in diversos, quantum ad sensum poenae. Mali enim per actionem ignis cruciabuntur; boni vero, in quibus nihil purgandum inveniuntur, omnino nullum dolorem ex igne sentient; sicut nec pueri senserunt in camino ignis, Dan. 3.: quamvis eorum corpora non servabuntur integra, sicut puerorum servata fuerunt; et hoc divina virtute fieri poterit, ut sine doloris cruciatu resolutionem corporum patiantur. Boni vero, in quibus aliquid purgandum reperietur, sentient cruciatum doloris ex illo igne, plus vel minus, pro meritorum diversitate. Sed quantum ad actum, quem post iudicium ille ignis habebit, in damnatos tantum aget, quia boni omnes habebunt corpora impassibilia.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod consumptio ibi accipitur non pro annihilatione, sed resolutione in cineres.

AD SECUNDUM dicendum, quod bonorum corpora, quamvis in cinerem resolventur per ignem, non tamen ex hoc dolorem sentient, sicut nec pueri in fornace Babylonica existentes; et quantum ad hoc est dissimile de bonis, et malis.

AD TERTIUM dicendum, quod elementa in corporibus humanis existentia purgabuntur per ignem etiam in corporibus electorum: sed hoc per divinam virtutem fiet sine cruciatu doloris.

AD QUARTUM dicendum, quod ignis ille non aget tantum secundum naturalem elementi virtutem, sed etiam ut divinae justitiae instrumentum.

AD QUINTUM dicendum, quod tres sunt causae, quare subito illi, qui vivi reperientur, purgari poterunt: una est, quia in eis pauca purganda inveniuntur, cum terroribus, et persecutionibus praecedentibus fuerint purgati: secunda causa est, quia et vivi, et voluntarii poenam sustinebunt; poena autem

in hac vita voluntarie suscepta multo plus purgat, quam poena post mortem inflicta, sicut patet in martyribus, quia « si purgandum quid in eis invenitur, passionis falce tollitur », ut August. dicit (*lib. de Unico Baptis. contr. Pelil. cap. 13. a med.*), cum tamen poena martyrii sit brevis in comparatione ad poenam, quae in purgatorio sustinetur: tertia est, quia calor ille recuperabit in intensione, quantum amittit in temporis brevitate.

ARTICULUS IX.

331

UTRUM ILLE IGNIS INVOLVET REPROBOS.

AD NONUM sic proceditur. Videtur, quod ille ignis non involvet reprobos, quia super illud Malach. 3.: *Purgabit filios Levi*, dicit Gloss. quod « est ignis consumens malos, et ignis conflans bonos », et super illud 1. Cor. 3.: *Uniuscujusque opus ignis probabit*, dicit Gloss. (*ord.*): « Duos ignes legimus futuros: unum, qui purgabit electos, et praecedet iudicium; alterum, qui reprobos cruciabit »: sed hic est ignis inferni, qui malos involvet; primus autem est ignis finalis conflagrationis; ergo ignis finalis conflagrationis non erit ille, qui malos involvet.

2. PRAETEREA. Ille ignis Deo obsequetur in purgatione mundi; ergo remunerari debet, aliis elementis remuneratis, et praecipue cum ignis sit nobilissimum elementorum; non ergo videtur, quod in infernum debeat dejici ad poenam damnatorum.

3. PRAETEREA. Ignis, qui malos involvet, erit ignis inferni: sed ignis ille ab initio mundi praeparatus est damnatis; unde Matth. 25. dicitur: *Ite, maledicti, in ignem aeternum, qui paratus est diabolo*, etc., et Isa. 30.: *Praeparata est ab heri Thophet, a Rege praeparata*, etc., Gloss. (*interl. Hieron.*), « ab heri, id est, ab initio; Thophet, id est vallis gehennae »: sed ignis ille finalis conflagrationis non fuit ab initio praeparatus, sed ex concursu mundanorum ignium generabitur; ergo ille ignis non est ignis inferni, qui reprobos involvet.

IN CONTRARIUM est, quod in Psal. 96. de illo igne dicitur: *Inflammabit in circuitu inimicos ejus*.

Praeterea. Daniel. 7. dicitur: *Fluvius igneus, rapidusque egrediebatur a facie ejus*: Gloss. (*interl. Hieron.*): « Ut peccatores traheret in gehennam »: loquitur autem auctoritas de illo igne, de quo nunc est mentio, ut patet per quandam Gloss. (*interl. sup. illud: Thronus ejus*), quae ibi dicit: « Ut malos puniat, et bonos purget »; ergo ignis finalis conflagrationis in infernum cum reprobis demergetur.

RESPONDEO dicendum, quod tota purgatio mundi, et innovatio ad purgationem, et innovationem hominis ordinabitur; et ideo oportet, ut mundi purgatio, et innovatio, purgationi, et innovationi humani generis respondeat; humani autem generis purgatio quaedam erit, quod mali segregabuntur a bonis: unde dicitur Luc. 3.: *Cujus ventilabrum in manu ejus; et purgabit arcam suam, et congregabit triticum*, id est electos, *in horreum suum; paleas autem*, id est reprobos, *comburet igne inextinguibili*: unde et ita erit de purgatione mundi, quod quidquid erit turpe, et foedum, in infernum cum reprobis mittetur; quidquid vero pulchrum, et nobile, reservabitur in superioribus ad gloriam electorum; et ita etiam erit de illo igne conflagrationis, sicut dicit Basilius super illud Psal. 28.: *Vox Domini intercidentis flammam ignis* (*hom. 1. in hunc Psal. inter med. et fin.*), quia quoad calidum ustivum, et quantum ad id quod

in igne grossum reperietur, descendet ad inferos ad poenam damnatorum; quod vero est ibi subtile, et lucidum, remanebit superius ad gloriam electorum.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod ignis, qui purgabit electos ante iudicium, erit idem cum igne conflagrationis mundi, quamvis quidam contrarium dicant: convenit enim, ut cum homo sit pars mundi, eodem igne purgetur homo, et mundus. Dicuntur autem duo ignes, qui purgabit bonos, et qui cruciabit malos, et quantum ad officium, et aliquo modo quantum ad substantiam; quia non tota substantia ignis purgantis in infernum detrudetur, ut dictum est (*in corp.*).

AD SECUNDUM dicendum, quod in hoc ille ignis remunerabitur, quod illud quod est grossum in eo, separabitur ab ipso, et retrudetur in infernum.

AD TERTIUM dicendum, quod sicut gloria electorum post iudicium erit major, quam ante, ita et poena reproborum; et ideo sicut claritas superiori creaturae addetur ad augmentandam gloriam electorum, ita etiam quicquid est turpe in creaturis, retrudetur in infernum ad augmentandum miseriam damnatorum; et ita igni damnatorum ab initio praeparato in inferno non est inconveniens si alter ignis addatur.

QUAESTIO LXXV.

DE RESURRECTIONE, IN TRES ARTICULOS DIVISA.

Post haec considerandum est de circumstantibus, et concomitantibus resurrectionem. Quorum, prima consideratio est de ipsa resurrectione: secunda de eius causa: tertia de eius tempore, et modo: quarta de ipsius termino a quo: quinta de conditionibus resurgentium.

Circa primum quaeruntur tria.

Primo. Utrum resurrectio corporum sit futura.

Secundo. Utrum sit omnium generaliter.

Tertio. Utrum sit naturalis, vel miraculosa.

ARTICULUS I.

332

UTRUM CORPORUM RESURRECTIO SIT FUTURA.

(*S. Thom. 4. Dist. 43. q. unic. art. 1. q. 1. et seq.*).

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur, quod corporum resurrectio non sit futura: Job 14.: *Homo, cum dormierit, non resurget, donec atteratur coelum: sed coelum nunquam atteretur, quia terra, de qua minus videtur, in aeternum stat, ut patet Eccle. 1.; ergo homo mortuus nunquam resurget.*

2. PRAETEREA. Dominus, Matth. 22., probat resurrectionem per auctoritatem illam: *Ego sum Deus Abraham, et Deus Isaac, et Deus Jacob; quia non est Deus mortuorum, sed viventium: sed constat quod, quando verba illa dice-*

bantur, Abraham, Isaac, et Jacob non vivebant corpore, sed solum anima; ergo resurrectio non erit corporum, sed solum animarum.

3. PRAETEREA. Apostolus 1. Corinth. 15. videtur probare resurrectionem ex remuneratione laborum, quos in hac vita sustinent sancti; qui si in hac vita tantum confidentes essent, miserabiliores essent omnibus hominibus: sed sufficiens remuneratio omnium laborum hominis potest esse in anima tantum; non enim oportet, quod instrumentum simul cum operante remuneretur: corpus autem instrumentum animae est; unde etiam in purgatorio, ubi animae puniuntur pro his quae gesserunt in corpore, anima sine corpore punitur: ergo non oportet ponere resurrectionem corporum; sed sufficit ponere resurrectionem animarum, quae est dum transferuntur de morte culpae, et miseriae in vitam gratiae, et gloriae.

4. PRAETEREA. Ultimum rei est perfectissimum in re, quia per illud attingit finem suum: sed perfectissimus status animae est, ut sit a corpore separata, quia in hoc statu conformior est Deo, et angelis, et magis pura, quasi separata ab omni extranea natura; ergo separatio a corpore est ultimus status ejus; et ita ex hoc statu non redit ad corpus, sicut nec ex viro fit puer.

5. PRAETEREA. Mors corporalis in poenam homini est inducta propria praevaricatione, ut patet Gen. 2., sicut et mors spiritualis, quae est separatio animae a Deo, est inflicta homini pro peccato mortali: sed de morte spirituali nunquam redit homo ad vitam post sententiam damnationis acceptam; ergo nec de morte corporali ad vitam corporalem erit regressus; et sic resurrectio non erit.

SED CONTRA est, quod dicitur Job 19.: *Scio, quod Redemptor meus vivit, et in novissimo die de terra surrecturus sum; et rursum circumdabor pelle mea, etc.*; ergo resurrectio corporum erit.

Praeterea. Donum Christi est majus, quam peccatum Adae, ut patet Rom. 5.: sed mors per peccatum introducta est, quia si peccatum non fuisset, mors nulla esset; ergo per donum Christi a morte homo reparabitur ad vitam.

Praeterea. Membra debent esse capiti conformia: sed caput nostrum vivit, et in aeternum vivet in corpore, et anima, quia *Christus resurgens ex mortuis jam non moritur*, ut patet Rom. 6.; ergo et homines, qui sunt ejus membra, vivent in corpore, et anima; et sic oportet carnis resurrectionem esse.

RESPONDEO dicendum, quod secundum diversas sententias de ultimo fine hominis diversificatae sunt sententiae ponentium vel negantium resurrectionem: ultimus enim finis hominis, quem naturaliter omnes homines desiderant, est beatitudo; ad quam quidem hominem posse pertingere in hac vita, quidam posuerunt: unde non cogebantur ponere aliam vitam post istam, in qua homo ultimam suam perfectionem consequeretur; et sic resurrectionem negabant. Sed hanc opinionem satis probabiliter excludit varietas fortunae, et infirmitas humani corporis, scientiae, et virtutis imperfectio, et instabilitas; quibus omnibus beatitudinis perfectio impeditur, ut August. prosequitur in fine de Civ. Dei (*et lib. 19. cap. 3.*). Et ideo alii posuerunt, aliam vitam esse post hanc, in qua homo tantum secundum animam vivebat post mortem; et hanc vitam ponebant sufficere ad naturale desiderium implendum de beatitudine consequenda; unde Porphyrius dicebat, ut Augustinus dicit in lib. ult. de Civit. Dei (*cap. 26.*): « Ut beata sit anima, omne corpus fugiendum est »; unde tales resurrectionem non ponebant. Hujus autem opinionis apud diversos diversa erant falsa fundamenta: quidam enim haeretici posuerunt,

dicitur, quod illi coeli repositi sunt igni, qui fuerunt per aqua purgati; et Aug. dicit 20. de Civ. Dei (*cap. 18. a med.*), quod « ille mundus, qui diluvio periit, igni reservatur ». Constat autem, quod aqua diluvii non ascendit usque ad summitatem spatii elementorum, sed solum usque ad quindecim cubitos super altitudines montium; et praeterea notum est, quod vapores elevati a terra, vel fumi quicumque non possunt pertransire totam sphaeram ignis, ut perveniant ad summitatem ejus; et ita infectio peccati non pervenit usque ad spatium praedictum. A corruptibilitate etiam elementa non possunt purgar per subtractionem alicujus, quod per ignem possit consumi; sed per ignem poterunt consumi impuritates elementorum, quae ex eorum permixtione proveniunt: hujusmodi autem impuritates praecipuae sunt circa terram usque ad medium aëris interstitium; unde usque ad illud spatium ignis ultimae conflagrationis elementa purgabit; tantum enim aquae diluvii ascenderunt, quod probabiliter aestimari potest ex montium altitudine, quae determinata mensura transcenderant.

PRIMUM ergo concedimus.

AD SECUNDUM dicendum, quod ratio dubitationis in Gloss. exprimitur, quia scilicet aqua vim purgationis in se habere creditur, non tamen habet vim purgationis talis, qualis futuro statui competit, ut ex dictis patet (*art. praec. et art. 2. huj. q. ad 2.*).

AD TERTIUM dicendum, quod illa purgatio praecipue ad hoc erit, ut quidquid est imperfectionis, a sanctorum habitatione removeatur; et ideo in illa purgatione totum quod est foedum, ad locum damnatorum congregabitur: unde infernus non purgabitur, sed ad ipsum deducentur totius mundi faeces, secundum illud Psal. 74.: *Faex ejus non est exinanita; bibent omnes peccatores terrae.*

AD QUARTUM dicendum, quod quamvis peccatum primi hominis in terrestri paradiso sit commissum, non tamen locus ille est locus peccantium, sicut nec coelum empyreum; ex utroque enim loco homo, et diabolus statim post peccatum sunt ejecti; unde locus ille purgatione non indiget.

ARTICULUS VII.

329

UTRUM IGNIS ULTIMAE CONFLAGRATIONIS JUDICIUM DEBEAT SEQUI.

AD SEPTIMUM sic proceditur. Videtur, quod ignis ultimae conflagrationis iudicium debeat sequi: Augustinus enim 20. de Civitate Dei (*cap. ult. ad fin.*) hunc ordinem ponit eorum quae in iudicio sunt futura, dicens: « In illo iudicio has res didicimus esse venturas, Eliam Thesbitem, fidem Judaeorum, Antichristum persecuturum, Christum iudicaturum, mortuorum resurrectionem, bonorum malorumque divisionem, mundi conflagrationem, ejusdemque renovationem »; ergo conflagratio iudicium sequetur.

2. PRAETEREA. August. dicit in eodem lib. (*cap. 16. ante med.*): « Iudicatis impiis, et in aeternum ignem missis, figura hujus mundi mundanorum ignium conflagratione peribit »; ergo idem quod prius.

3. PRAETEREA. Dominus ad iudicandum veniens aliquos vivos reperiet, ut patet ex hoc quod habetur 1. Thess. 4., ubi ex persona eorum Apostolus dicit: *Deinde nos, qui vivimus, qui residui sumus in adventum Domini, etc.*: sed

hoc non esset, si conflagratio mundi praecederet, quia per ignem dissolverentur; ergo ignis ille iudicium sequetur.

4. PRAETEREA. Dominus dicitur iudicaturus orbem per ignem; et ideo conflagratio finalis videtur esse executio sententiae, vel divini iudicii: sed executio sequitur iudicium; ergo ille ignis iudicium sequetur.

SED CONTRA est, quod dicitur in Psal. 96.: *Ignis ante ipsum praecedet.*

Praeterea. Resurrectio praecedet iudicium; alias non videret omnis oculus Christum iudicantem: sed mundi conflagratio resurrectionem praecedet; sancti enim, qui resurgent, corpora spiritualia, et impassibilia habebunt; et ita non poterunt purgari per ignem; cum tamen in litera (*4. Dist. 47.*) dicatur ex verbis Augustini (*lib. 20. de Civ. Dei cap. 18. et 19.*), quod per illum ignem purgabitur, si quid in aliquibus sit purgandum; ergo ille ignis iudicium praecedet.

RESPONDEO dicendum, quod illa conflagratio secundum rei veritatem quantum ad sui initium iudicium praecedet: quod ex hoc manifeste colligi potest, quod mortuorum resurrectio iudicium praecedet; quod patet 1. Thess. 4., ubi dicitur, quod illi qui dormierunt, rapiuntur in nubibus in aëra obviam Christo ad iudicium venienti. Simul autem erit resurrectio communis, et corporum sanctorum glorificatio; sancti enim resurgentes corpora gloriosa resument; ut patet per illud quod dicitur 1. Corinth. 15.: *Seminatur in ignobilitate, surget in gloria*: simul autem cum corpora sanctorum glorificabuntur, etiam tota creatura suo modo renovabitur, ut patet per illud quod dicitur ad Rom. 8. quod *ipsa creatura liberabitur a servitute corruptionis in libertatem gloriae filiorum Dei*. Cum ergo conflagratio mundi sit dispositio ad renovationem praedictam, ut ex dictis patet (*art. 1. et 4. huj. q.*), manifeste potest colligi, quod ista conflagratio quoad purgationem mundi iudicium praecedet; sed quoad aliquem actum, qui scilicet est involvere malos, iudicium sequetur.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod Augustinus non loquitur determinando, sed opinando; quod patet ex hoc quod sequitur: « Quae omnia quidem ventura esse credendum est; sed quibus modis, et quo ordine veniant, magis tunc docebit rerum experientia, quam nunc ad perfectum hominis intelligentia valet consequi: existimo tamen, eo quo a me commemorata sunt ordine esse ventura »; ergo patet, quod haec dixit opinando.

Et similiter dicendum est AD SECUNDUM.

AD TERTIUM dicendum, quod omnes homines morientur, et resurgent; sed tamen illi dicuntur vivi reperiri, qui usque ad tempus conflagrationis vivent in corpore.

AD QUARTUM dicendum, quod ille ignis non exequitur sententiam iudicis, nisi quoad involutionem malorum et quantum ad hoc sequetur iudicium.

ARTICULUS VIII.

330

UTRUM ILLE IGNIS HABITURUS SIT TALEM EFFECTUM IN HOMINIBUS, QUALIS DESIGNATUR.

AD OCTAVUM sic proceditur. Videtur, quod ille ignis non habeat talem effectum in hominibus, qualis in litera designatur (*4. Dist. 47.*); illud enim consumi dicitur, quod in nihilum reducitur: sed corpora impiorum non resolventur in nihilum, sed in aeternum conservabuntur, ut aeternam poenam sustineant; ergo ignis ille non erit malis consumptio, ut in litera dicitur.